

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Viktora Kučery a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobce: **K. D.**, zast. Mgr. Petrem Václavkem, advokátem se sídlem Opletalova 25, Praha, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 6. 9. 2023, č. j. 16 Az 40/2021-34,

t a k t o:

- I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 6. 9. 2023, č. j. 16 Az 40/2021-34, **se ruší.**
- II. Rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 10. 2021, č. j. OAM-442/ZA-ZA11-VL13-2021, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci k rukám jeho zástupce Mgr. Petra Václavka, advokáta se sídlem Opletalova 25, Praha, na náhradu nákladů řízení o žalobě a o kasační stížnosti částku 16 456 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í:

1. Vymezení věci

[1] Kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhal zrušení v záhlaví označeného rozsudku Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 10. 2021,

č. j. OAM-442/ZA-ZA11-VL13-2021. Tímto rozhodnutím žalovaný rozhodl, že se stěžovateli mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění účinném ke dni 22. 6. 2021 (dále jen „zákon o azylu“), neuděluje.

[2] Stěžovatel dne 22. 6. 2021 požádal o udělení mezinárodní ochrany v České republice. Uvedl, že je praktikujícím muslimem (každý den se modlí). V době, kdy v zemi původu pracoval jako taxikář, k němu měli přijít dva muži, kteří se představili jako příslušníci KGB (dále též „policisté“), s nimiž odjel do jejich kanceláře, kde jej obviňovali z extremismu, terorismu a protivládní činnosti. Stěžovatel se však k ničemu nepřiznal a byl propuštěn. Nicméně následně byl po nějakou dobu sledován a po několika měsících za ním policisté přišli znovu, odvezli jej do sklepa, kde jej bili a znovu obviňovali, tentokrát již i tvrdili, že na něj „bodí vraždu“. Následující den stěžovateli tvrdili, že v jeho autě našli arabsky psanou knihu (stěžovatel však dle svého tvrzení arabsky neumí), a znovu jej bili a požadovali po stěžovateli doznání. Po několika hodinách jej pustili a sdělili mu, že si ho ještě předvolají, že je to jen začátek. Oficiálně však proti stěžovateli žádné řízení zahájeno nebylo. Na postup policistů, kteří jej bili, si v Uzbekistánu nikde nestěžoval, protože se bál, že jsou všichni propojení, a tedy by si tím uškodil. Nevěděl, proč ho policisté obviňovali. Kvůli těmto incidentům se stěžovatel rozhodl z Uzbekistánu vycestovat. V říjnu 2017 tedy cestoval letecky do Francie a následně asi po třech dnech autobusem do České republiky, kde pobýval až do podání žádosti o mezinárodní ochranu. Dříve o mezinárodní ochranu nepožádal, neboť nevěděl, že tu je taková možnost, a později se požádat bál.

[3] Žalovaný v žalobou napadeném rozhodnutí shrnul, že tvrzeným důvodem žádosti o mezinárodní ochranu je obava z uvěznění po návratu do Uzbekistánu, protože jej policie obviňuje z náboženského extremismu, terorismu a vraždy. Stěžovatelovo tvrzení o výsleších v Uzbekistánu žalovaný vyhodnotil jako zjevně naprosto účelové tvrzení s cílem dodat závažnost žádosti o mezinárodní ochranu, skutečnou motivací stěžovatele byla pouze snaha o legalizaci pobytu v České republice. Stěžovatel nebyl z ničeho obviněn, žádné jiné problémy stěžovatel v zemi původu neměl a bez problému vycestoval přes oficiální hraniční přechod. Stěžovatel nebyl schopen vysvětlit, proč by měl zájem státních složek o jeho osobu trvat, nebyl schopen ani věrohodně vysvětlit, jaká byla motivace policistů. Ani kdyby tvrzení stěžovatele byla pravdivá, nedosahovalo by porušení služebních povinností policistů intenzity odpovídající závažnému porušení stěžovatelových základních práv, jak vyžaduje zákon o azylu. Na zjevnou účelovost stěžovatelovy žádosti poukazuje i skutečnost, že ji podal teprve poté, co mu bylo za neoprávněný pobyt na území České republiky uloženo správní vyhoštění a byl vydán výjezdní příkaz. Podle žalovaného tedy nebyl vzhledem k nevěrohodnosti klíčových tvrzení stěžovatele důvod k udělení žádné z forem mezinárodní ochrany.

2. Rozhodnutí městského soudu

[4] Stěžovatel brojil proti rozhodnutí žalovaného žalobou, kterou městský soud podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítl.

[5] Městský soud korigoval názor žalovaného, že o nevěrohodnosti stěžovatelova azylového příběhu svědčilo, že stěžovatel bez potíží a legálně vycestoval ze země původu. Podle městského soudu není neobvyklé, pokud autoritativní režim realizuje boj se svými

pokračování

vnitřními oponenty tím, že je donutí vycestovat ze země. Možnost legálně vycestovat tedy o nevěrohodnosti azylového příběhu stěžovatele nesvědčí. Stěžovatelův azylový příběh však je nevěrohodný kvůli časové prodlevě mezi přicestováním do České republiky a požádáním o mezinárodní ochranu. Městskému soudu bylo z jeho úřední činnosti známo (konkrétně z věci sp. zn. 1 A 36/2018), že stěžovatel pobýval na území České republiky nelegálně již v říjnu 2017 (dne 3. 10. 2017 vstoupil na území Francie s schengenským vízem typu C s délkou pobytu 15 dnů). Stěžovateli tedy nesvědčilo žádné pobytové oprávnění, na jehož základě by mohl považovat podání žádosti o mezinárodní ochranu za nadbytečné. Prodleva mezi vstupem na území České republiky a podáním žádosti o mezinárodní ochranu zpochybňuje věrohodnost stěžovatelova azylového příběhu natolik intenzivně, že závěr o nevěrohodnosti azylového příběhu obстоjí.

[6] Městský soud dále posoudil stěžovatelem nově tvrzenou okolnost, tj. narození dítěte stěžovatele dne 26. 8. 2023 (tedy po vydání rozhodnutí žalovaného). Faktický stav pobytu dítěte (bez českého občanství a s matkou – Ukrajinkou) není natolik územně fixovanou okolností, aby zásah do práv stěžovatele a jeho dítěte na rodinný život mohl být důvodem pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany. V tomto ohledu městský soud upozornil, že od 1. 7. 2023 zákon o azylu nedefinuje jako vážnou újmu situaci, při které musí cizinec vycestovat v rozporu s mezinárodními závazky České republiky [dříve § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, ve znění účinném do 30. 6. 2023].

3. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[7] V kasační stížnosti stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek, jakož i rozhodnutí žalovaného zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Podle jeho názoru byl v zemi původu pronásledován z důvodu náboženství a politických názorů, protože je namístě, aby mu žalovaný udělil azyl podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Nesprávné závěry jsou zapříčiněny tím, že žalovaný nedostatečně zjistil skutkový stav, resp. zjištěný skutkový stav nesprávně interpretoval. Žalovaný sice vycházel z informace OAMP (pozn. NSS: odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra): Uzbekistán – Bezpečnostní a politická situace v zemi ze dne 25. 2. 2021, nicméně zcela přehlédl, že podle této zprávy osoby nařčené z islámského extremismu čelily zvýšené míře hrozby mučení bezpečnostními složkami anebo že se uzbecké orgány zaměřují u migrantů na sledování náboženských extremistů, přičemž za extremistu považují i toho, u něhož v mobilním telefonu najdou videa s jakoukoliv náboženskou tematikou. Tyto skutečnosti žalovaný důsledně nehodnotil, ačkoliv mají zásadní význam pro posuzovanou věc.

[8] Stěžovatel zdůrazňuje, že z důvodů, pro které žalovaný shledal stěžovatelův azylový příběh nevěrohodným, v očích městského soudu obstála pouze ta okolnost, že stěžovatel požádal o mezinárodní ochranu pozdě. Již jen z toho důvodu považuje městský soud stěžovatelův azylový příběh za nevěrohodný, protože se ani nevěnuje naplnění podmínek pro udělení mezinárodní ochrany. Takový postup považuje stěžovatel za nepřipustný.

[9] Podle stěžovatele též byly splněny podmínky pro udělení doplňkové ochrany s ohledem na hrozící vážnou újmu podle § 14a odst. 2 písm. b) a d) zákona o azylu. V případě návratu stěžovateli hrozí mučení a nelidské zacházení. Vycestování by též bylo nepochybně v rozporu s mezinárodními závazky České republiky, neboť má stěžovatel v České republice několikaměsíčního syna a manželku. Celá rodina dlouhodobě sdílí

společnou domácnost a stěžovatel hraje v životě členů své rodiny zcela zásadní roli. Nejlepším zájmem dítěte je bezpochyby setrvat na území České republiky s oběma svými rodiči. Stěžovatelova manželka je navíc držitelkou oprávnění k trvalému pobytu na území České republiky a opuštěním území by riskovala jeho ztrátu. Nebezpečí, které hrozí stěžovateli v zemi původu, by hrozilo i jeho rodině.

[10] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl, případně ji odmítl jako nepřijatelnou. Závěr o nevěrohodnosti stěžovatele je správný a dostatečně odůvodněný. V podrobnostech žalovaný odkázal na napadený rozsudek, s nímž se ztotožnil. Pokud jde o rozložení důkazního břemene v řízení o udělení mezinárodní ochrany, po žadateli o mezinárodní ochranu podle žalovaného nelze požadovat důkazy k jeho tvrzením pouze v případě, že požádal o mezinárodní ochranu v nejkratším možném čase, což stěžovatel neučinil. Co se týče stěžovatelova dítěte a jeho manželky, žalovaný uvedl, že narození dítěte ani uzavření manželství nemohl vzít v potaz, neboť k oběma těmto skutečnostem došlo po vydání jeho rozhodnutí. Soud se s možností soužití s dítětem v zemi původu zabýval a žalovaný s jeho závěry souhlasí.

4. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[11] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas, směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je podání kasační stížnosti přípustné, a stěžovatel je řádně zastoupen. S ohledem na skutečnost, že se jedná o věc, kterou před městským soudem rozhodoval samosoudce, se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a odst. 1 s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

[12] Výklad zákonného pojmu „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS. Podle citovaného usnesení je tedy kasační stížnost přijatelná v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského (resp. městského) soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[13] V nyní souzené věci Nejvyšší správní soud shledal, že nelze vyloučit zásadní pochybení městského soudu, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele, a kasační stížnost je tedy přijatelná. Kasační stížnost přdestírá k rozhodnutí zejména otázky stěžovatelovy důvěryhodnosti a možnosti udělit doplňkovou ochranu s ohledem na hrozící vážnou újmu podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu.

4.1 K důvěryhodnosti stěžovatele

[14] Žalovaný rozhodl, že se stěžovateli mezinárodní ochrana neuděluje, neboť nepovažoval stěžovatelův azylový příběh za věrohodný – jinými slovy stěžovateli neuvěřil, že se jeho azylový příběh vůbec odehrál.

pokračování

[15] Otázka věrohodnosti tvrzení žadatele o mezinárodní ochranu je z hlediska rozhodování o jejím udělení zcela zásadní. Při posuzování věrohodnosti je tedy třeba postupovat velmi uvážlivě, přestože platí, že základní rámec posouzení vytváří žadatel sám svojí výpovědí. Žadatel nese břemeno tvrzení, které je dále ve vzájemné interakci se správním orgánem rozvíjeno a doplněno i břemenem důkazním. V aplikační praxi se v tomto směru hovoří o tzv. sdíleném důkazním břemenu, neboť je rozloženo mezi žadatele a správní orgán. Prokazovat jednotlivá fakta je povinen primárně žadatel (byť především vlastní věrohodnou výpovědí), nicméně správní orgán je povinen zajistit k dané žádosti o mezinárodní ochranu maximální možné množství důkazů, a to jak těch, které vyvracejí výpověď žadatele, tak těch, co ji podporují. K rozložení důkazního břemene mezi žadatele o mezinárodní ochranu a správní orgán, jakož i k posuzování důkazů, srov. setrvalou judikaturu Nejvyššího správního soudu, např. rozsudky ze dne 27. 10. 2005, č. j. 1 Azs 214/2004-45, ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004-57, či ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70, č. 1749/2009 Sb. NSS.

[16] Pokud jde o otázku *hodnocení* věrohodnosti žadatele o mezinárodní ochranu, tou se zabýval Nejvyšší správní soud například v rozsudku ze dne 10. 12. 2021, č. j. 5 Azs 19/2020-45, č. 4304/2022 Sb. NSS, v němž uvedl: „*Závěr správního orgánu o tom, že azylový příběh žadatele o mezinárodní ochranu či jeho část jsou nevěrohodné, je podmíněn důsledným přezkoumáním hodnověrnosti této výpovědi, na což by se měl zaměřit pohovor s žadatelem, a jeho výpověď by následně měla být řádně vyhodnocena dle obecně uznávaných indikátorů hodnověrnosti (věrohodnosti), jak jsou v podstatě shrnuty v čl. 4 odst. 5 směrnice 2011/95/EU* [o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“)]. *Mezi tyto indikátory hodnověrnosti patří zejména vnitřní a vnější konzistentnost žadatelovy výpovědi, otázka, zda je tato výpověď dostatečně konkrétní a její plausibilita ve světle relevantních informací o zemi původu.*“

[17] Způsob vyhodnocení jednotlivých indikátorů věrohodnosti je blíže rozveden v materiálech Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu (European Asylum Support Office, EASO; od r. 2022 Agentura Evropské unie pro otázky azylu, European Union Agency for Asylum, EUAA), především v praktické příručce Posuzování důkazů z března 2015 nebo *Evidence and credibility assessment in the context of the Common European Asylum System* z roku 2018; na tyto materiály Nejvyšší správní soud žalovaného již několikrát odkazoval (srov. rozsudky NSS ze dne 14. 2. 2020, č. j. 5 Azs 447/2019-30, ze dne 17. 9. 2020, č. j. 1 Azs 3/2020-70, ze dne 30. 9. 2020, č. j. 2 Azs 165/2019-57, či ze dne 10. 2. 2023, č. j. 5 Azs 208/2022-52). V jednoduchosti lze shrnout, že pro posouzení věrohodnosti výpovědi žadatele je nutno zvážit, zda je žadatelem předestřený azylový příběh popsán dostatečně konkrétně a plausibilně; dále je nutno zvážit, zda jsou žadatelova tvrzení rozporná mezi sebou navzájem či s jinými důkazy (s případnou rozporností je nutno žadatele obeznámit a je nutno mu umožnit nesrovnalosti objasnit), a nutno je též posoudit, zda jsou žadatelem uváděná tvrzení v souladu se známými informacemi o zemi původu.

[18] V posuzované věci se žalovaný ani městský soud otázkami vnitřní ani vnější konzistentnosti stěžovatele fakticky nezabývali. Stěžovatelův azylový příběh je poměrně strohý, žádné rozpory v něm však žalovaný ani městský soud neshledali. Samotnou strohost

příběhu však stěžovateli nelze klást k tíži – je totiž na žalovaném, aby s ním vedl pohovor tak, aby položené otázky důsledně směřovaly ke zjištění veškerých rozhodných skutečností a k prověření hodnověrnosti stěžovatelova azylového příběhu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 4. 2019, č. j. 5 Azs 207/2017-36). Pokud žalovaný stěžovatelo v příběhu nevěřil, bylo na něm, aby kladl stěžovateli otázky tak, aby vyšlo najevo, že je stěžovatelův azylový příběh smyšlený – tj. aby buďto vyvstaly rozpory ve stěžovatelově nepravdivém příběhu, nebo aby například vyšlo najevo, že stěžovatel nedokáže dostatečně popsat detaily azylového příběhu.

[19] Nejvyšší správní soud podotýká, že nevěrohodnost výpovědi stěžovatele podle uvedených kritérií nevyplývá ani z obsahu správního spisu. Naopak, pokud jde o vnější konzistentnost stěžovatelových tvrzení, je třeba zdůraznit, že žalovaným zjištěné informace o zemi původu stěžovatelova příběhu dokonce konvenují, čímž se žalovaný ani městský soud vůbec nezabývali. Z informace OAMP: Uzbekistán ze dne 25. 2. 2021 vyplývá, že se v předchozích letech objevila řada zpráv o nerespektování zákazu mučení a jiného krutého, nelidského či ponižujícího zacházení a trestání ze strany bezpečnostních složek, přičemž „[h]rozbě mučení bezpečnostními složkami ve zvýšené míře čelily osoby nařčené z islámského extremismu. Ochranné mechanismy proti mučení nebyly dostatečné a v praxi nebyly případy vyšetřovány.“ Stěžovatel přitom popisoval bití příslušníky bezpečnostních složek a nařčení z náboženského extremismu. Rovněž zpráva Uzbekistán – Informace Centra informací o zemích původu a analýzu v oblasti migrace (Lifos) švédské Migrační rady ze dne 14. 12. 2020 obsahuje závěr, že lze očekávat důkladné kontroly při návratu do Uzbekistánu (včetně prohledávání mobilních telefonů a vstupů do domovů), a to především u mladých mužů muslimského vyznání, u nichž by se mohly uzbecké úřady obávat náboženské radikalizace.

[20] Žalovaný svůj závěr o nevěrohodnosti stěžovatelova azylového příběhu opřel o zcela jiné poznatky. Podle něj je azylový příběh nevěrohodný, neboť stěžovatel nepožádal o mezinárodní ochranu bezprostředně po příchodu na území České republiky a neměl potíže při opuštění Uzbekistánu. Městský soud dokonce stěžovatelovo bezproblémové legální vycestování nepovažoval za indicii svědčící o nevěrohodnosti stěžovatelova příběhu a tu založil výhradně na prodlevě mezi vstupem stěžovatele na území České republiky a podáním žádosti o mezinárodní ochranu.

[21] K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že se jedná o pouhé pomocné indikátory, které mohou svědčit v neprospěch stěžovatelova azylového příběhu, o jeho (ne)pravdivosti však přímo nevypovídají. Zejména nepodání žádosti o mezinárodní ochranu při první příležitosti může svědčit o tom, že skutečnou motivací podání žádosti později není získání mezinárodní ochrany, ale zajistit si další pobyt na území (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 10. 2005, č. j. 2 Azs 423/2004-81), na druhou stranu však pozdější podání žádosti o mezinárodní ochranu nemůže být důvodem vylučujícím udělení mezinárodní ochrany v případě, že by žádost i tak byla opodstatněná, tj. pokud by jím uváděné důvody byly shledány azylově relevantními (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 11. 2020, č. j. 6 Azs 179/2020-32). Zamítnutí žádosti o mezinárodní ochranu výhradně z důvodu jejího pozdějšího podání by ostatně bylo v rozporu s právem Evropské unie – srov. čl. 10 odst. 1 směrnice 2013/32/EU o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (tzv. procedurální směrnice), podle něhož „[č]lenské státy zajistí, aby

pokračování

žádosti o mezinárodní ochranu nebyly zamítnuty nebo vyloučeny z posuzování pouze proto, že nebyly podány co nejdříve“.

[22] V souvislosti s právě citovaným ustanovením procedurální směrnice je nutno číst i požadavek čl. 4 odst. 5 písm. d) kvalifikační směrnice, podle kterého nelze po žadateli o mezinárodní ochranu požadovat důkazy, pokud (mimo jiné) *„žadatel požádal o mezinárodní ochranu v nejkratším možné době, ledaže může prokázat dobrý důvod, proč tak neučinil“* – shodně viz bod 4.3.7.4 výše uvedeného materiálu *Evidence and credibility assessment in the context of the Common European Asylum System*. Jinými slovy, nepodání žádosti o mezinárodní ochranu co nejdříve nejenže nemůže být samostatným důvodem pro neudělení mezinárodní ochrany, ale v zásadě nemůže obstát ani coby samostatný důvod pro závěr o nevěrohodnosti tvrzení žadatele o mezinárodní ochranu. Nejvyšší správní soud tímto nesporně kumulativní povahu požadavku čl. 4 odst. 5 písm. a)-e) kvalifikační směrnice, pouze zdůrazňuje, že jednotlivá kritéria nelze posuzovat zcela odtrženě od ostatních kritérií – jak ostatně uvádí v bodě 2.5.2 příručka EASO Posuzování důkazů z března 2015: *„Vyšetřující úředník by ovšem měl ohledně bodů a), b), c), d), a e) uplatnit přiměřeně vyvážený přístup a vzít v úvahu individuální a kontextuální okolnosti žadatele. To znamená, že by vyšetřující úředník měl posoudit, do jaké míry každé kritérium je, nebo není splněno; při tom se může stát, že velká míra, v jaké je nějaké kritérium splněno (například velmi silná prohlášení), vyváží menší míru, v jaké je splněno jiné kritérium (například nedostatečné vysvětlení toho, proč žadatel nepožádal o mezinárodní ochranu v nejkratší možné době).“*

[23] Nejvyšší správní soud uzavírá, že závěr o nevěrohodnosti stěžovatelova azylového příběhu neobstojí, neboť se žalovaný i městský soud spokojili pouze s pomocnými indikátory (tj. zejména s pozdním požádáním o mezinárodní ochranu), aniž by se blíže zabývali věrohodností samotného azylového příběhu – přitom například obsah spisu svědčí o souladu stěžovatelových tvrzení (a to jak mezi sebou navzájem, tak s informacemi o zemi původu). Aby mohl tento závěr obstát, musel by žalovaný vysvětlit, v čem spatřuje důvody nevěrohodnosti azylového příběhu, a nikoliv pouze spekulovat, zda neměl stěžovatel k podání žádosti jiné než azylově relevantní důvody, což v zásadě učinil s odkazem na pozdní podání stěžovatelovy žádosti o mezinárodní ochranu, případně měl žalovaný vést rozhovor tak, aby bylo možno věrohodnost stěžovatelova azylového příběhu buďto potvrdit, nebo vyvrátit.

4.2 K možnosti udělení doplňkové ochrany

[24] Stěžovatel dále namítá, že mu mohla být udělena doplňková ochrana s ohledem na vážnou újmu podle § 14a odst. 1 a 2 písm. b) či d) zákona o azylu. Podle odst. 1 uvedeného ustanovení *„[d]oplňková ochrana se udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště“*. Podle odst. 2 písm. b) uvedeného ustanovení se za vážnou újmu *„považuje mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu“*.

[25] Již z výše uvedeného je zřejmé, že se Nejvyšší správní soud v nyní posuzované věci nemůže blíže vyjádřit k možnosti udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 1 zákona o azylu z důvodu vážné újmy spočívající v hrozbě mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání stěžovatele v zemi původu. Rovněž posouzení této otázky je totiž závislé na tom, jaká stěžovatelova tvrzení budou nakonec považována za (ne)věrohodná.

[26] Stěžovatel se dovolává též udělení doplňkové ochrany z důvodu hrozící vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu ve znění účinném do 30. 6. 2023, podle něhož se za vážnou újmu „považuje, pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky“. V tomto ohledu stěžovatel vyzdvihuje především narození svého syna, který s ním a se svojí matkou – Ukrajinkou žije na území České republiky.

[27] Nejvyšší správní soud poznamenává, že stěžovatel veškeré důvody, pro které by mu měla být dle jeho názoru udělena doplňková ochrana s ohledem na vážnou újmu podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu spojuje se svým pobytem na území České republiky (resp. s pobytem dítěte či manželky). Neuvádí ničeho, z čeho by vyplývala nemožnost soužití rodiny ve stěžovatelově zemi původu. Z aktuální judikatury Nejvyššího správního soudu však vyplývá, že (důraz přidán) „[d]oplňkovou ochranu na základě § 14a odst. 2 písm. d) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění účinném do 30. 6. 2023, bylo možné udělit i) cizinci, kterému by v případě jeho vycestování z České republiky **hrozila ve státě jeho původu vážná újma**, ii) která svou intenzitou nemusí dosahovat intenzity újmy předvídané v § 14a odst. 2 písm. a) až c) zákona o azylu a iii) s ohledem na hrozbu této vážné újmy by vycestování cizince znamenalo porušení mezinárodních závazků České republiky“ (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 15. 2. 2024, č. j. 7 Azs 186/2022-48). Jsa vázán názorem rozšířeného senátu pátý senát Nejvyššího správního soudu konstatuje, že ze stěžovatelových tvrzení nevyplývá, že by mu *v zemi původu* hrozila vážná újma ve smyslu § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu ve znění účinném do 30. 6. 2023, a soudu tedy nezbylo než tuto kasační námitku vyhodnotit jako nedůvodnou. Co se týče stěžovatelova tvrzení, že by jeho rodině hrozilo v zemi původu stejné nebezpečí jako jemu samotnému, zdejší soud uvádí, že případné posouzení této otázky je závislé na (ne)věrohodnosti stěžovatelova azylového příběhu, a v tuto chvíli se k ní tedy nemá smysl blíže vyjadřovat.

[28] Je však třeba dodat, že usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 9. 5. 2024, sp. zn. 41 Az 46/2023, byla Soudnímu dvoru EU předložena otázka, zda je – jednoduše řečeno – výše uvedený výklad rozšířeného senátu souladný s unijním právem. Řízení u Soudního dvora EU je vedeno jako věc C-349/24. Není tedy vyloučeno, že odpověď Soudního dvora EU uvedený názor rozšířeného senátu překoná (ke vztahu rozhodování rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu a Soudního dvora EU či Ústavního soudu blíže viz např. usnesení rozšířeného senátu ze dne 28. 7. 2009, č. j. 2 As 35/2008-56, č. 1948/2009 Sb. NSS, či ze dne 23. 2. 2022, č. j. 1 Azs 16/2021-50, č. 4321/2022 Sb. NSS, bod [41]). Přerušení řízení o kasační stížnosti k vyčkání rozhodnutí Soudního dvora EU shledal zdejší soud neúčelným, neboť již pro nepodložený závěr o nevěrohodnosti stěžovatelova azylového příběhu je dán důvod ke zrušení napadeného rozsudku, jakož i rozhodnutí žalovaného. V dalším řízení přitom žalovaný může dospět k závěru, že je stěžovateli namíste udělit azyl, a otázka doplňkové ochrany by se tak stala ryze akademickou.

pokračování

5. Závěr a náklady řízení

[29] S ohledem na vše výše uvedené Nejvyšší správní soud uzavírá, že shledal kasační stížnost důvodnou, a proto v souladu s § 110 odst. 1 a 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 1 s. ř. s. zrušil rozsudek městského soudu (výrok I.), jakož i rozhodnutí žalovaného, kterému věc v souladu s § 78 odst. 4 s. ř. s. vrátil k dalšímu řízení (výrok II.). Žalovaný je vázán vysloveným právním názorem (§ 78 odst. 5 s. ř. s.), který lze shrnout takto: Pro závěr o nevěrohodnosti stěžovatelova azylového příběhu je nutno se zabývat zejména vnitřní i vnější konzistencí stěžovatelových tvrzení a konkrétností a plausibilitou jeho tvrzení. Žalovaný může dospět k závěru o nevěrohodnosti stěžovatelova azylového příběhu pouze, pokud povede pohovor se stěžovatelem (případně jinak zjistí skutkový stav věci) tak, aby nedostatečná konkrétnost, plausibilita či konzistentnost stěžovatelových tvrzení skutečně vyšly najevo.

[30] V případě, že Nejvyšší správní soud zruší rozsudek městského soudu a současně zruší i rozhodnutí žalovaného správního orgánu podle § 110 odst. 2 s. ř. s., je povinen rozhodnout kromě nákladů řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení, které předcházelo zrušenému rozhodnutí městského soudu (srov. § 110 odst. 3 větu druhou s. ř. s.). Náklady řízení tvoří v tomto případě jeden celek, a Nejvyšší správní soud tak rozhodl o jejich náhradě výrokem vycházejícím z § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel byl ve věci úspěšný, a soud mu proto přiznal náhradu nákladů řízení.

[31] Stěžovatelovy náklady řízení jsou tvořeny náklady na zastoupení. Stěžovatelův zástupce (advokát) učinil celkem čtyři úkony právní služby, a to převzetí a přípravu zastoupení [§ 11 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (dále jen „advokátní tarif“)], dvě písemná podání ve věci samé, tj. žalobu a kasační stížnost [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu], a účast na soudním jednání [§ 11 odst. 1 písm. g) advokátního tarifu]. Za tyto úkony náleží stěžovatelovu zástupci odměna ve výši 3 100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5. advokátního tarifu], která se zvyšuje o 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu, celkem tedy čtyřnásobek součtu částek 3 100 Kč a 300 Kč, tj. 13 600 Kč. Vzhledem k tomu, že je stěžovatelův zástupce plátcem daně z přidané hodnoty, musí být tato odměna a náhrada hotových výdajů dle § 35 odst. 10 s. ř. s. navýšena o částku odpovídající DPH 21 % na částku 16 456 Kč. Žalovaný je tuto částku povinen zaplatit na náhradu nákladů řízení k rukám stěžovatelova zástupce do 30 dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku (výrok III.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.)

V Brně dne 3. června 2024

JUDr. Viktor Kučera
předseda senátu

